

Urednik izdanja
Petar V. Arbutina

Naslov originala
Paul Harding
TINKERS

Copyright © 2009 by Paul Harding
This edition arranged with Kaplan/DeFiore Rights
through Graal Literary Agency.
Copyright ovog izdanja © *Dereta*, 2024

Pol Harding

Satni mehanizam samoće

Prevod sa engleskog

Nataša Gatalica

Stručni konsultant

Srba Mihajlović

Beograd

2024

DERETA

Za Meg, Samjuela i Bendžamina

1

Džordžu Vašingtonu Krozbiju počelo je da se priviđa osam dana pre njegove smrti. Sa iznajmljenog bolničkog ležaja, smeštenog na sredini dnevnog boravka, video je insekte kako uleću i izleću iz izmaštanih pukotina sa gipsanog plafona. Prozorska stakla, nekada pažljivo uglačana i ispolirana, obavila su u oknima. Naredni snažan vihor će ih sve izbiti, te će se sručiti na glave članova njegove porodice koji su sedeli na kauču, malom divanu i trpezarijskim stolicama, koje je njegova žena donela kako bi svi mogli da se smeste. Bujića prozorskih okna odneće sve iz prostorije: njegove unuke koji su došli iz Kanzasa, Atlante i Sijetla, njegovu sestru koja je pristigla sa Floride, ostaće od svih odsečen, na krevetu, u zdencu polomljenog stakla. Polen i vrapci, kiša i neustrašive vevice koje je pola života nastojao da drži dalje od hranilica, provaliće u kuću.

Kuću je sagradio sam – izlio joj temelj, sagradio okvir, razveo strujne kablove, namalterisao i okrečio prostorije. Grom je grunuo jednom dok je bio u temelju i vario poslednju cev na bojleru. Odbacio ga je na suprotni zid. Pridigao se i završio zavarivanje cevi. Neravnine na namalterisanim zidovima više nisu bile neravnine; zaptivene cevi su

otpušene, daske koje su se ljuštile išmirglane su i doterane novim slojem farbe.

Nabavi malo maltera, kazao je, ležeći podbočen u krevetu, koji je, naspram persijskih sagova, kolonijalnog nameštaja i mnoštva antikvarnih satova izgledao neobično, kao inventar u nekoj državnoj ustanovi. Nabavi malo maltera. Isuse, malo maltera i nekoliko kablova i par kukica! Pet dolara biće dovoljno.

Da, Deko, odgovaraju mu.

Da, Tata. Kroz otvoren prozor iza njega dunuo je povetarac i razbistrio izmučene glave. Kugle za boćanje su kuckale na travnjaku.

U podne je nakratko ostao sam, dok je porodica kuvala ručak u kuhinji. Pukotine na plafonu razudile su se u rupe. Zakočeni točkići od kreveta propali su u linije raseda koje su se otvorile u hrastovom parketu pod tepihom. Pitanje je časa kada će pod propasti. Njegov beskorisni želudac će mu poskočiti u grudima, kao da se vozi na Topsfildskom vašaru, te će se jednim vratolomnim trzajem i on i krevet prizemiti u podrumu, povrh smrskanih ruševina njegove radionice. Džordž je zamišljao šta će sve ugledati, kao da se propadanjem, zapravo, već odigralo: plafon od dnevnog boravka, sada na visini od dva sprata, okrnjeni levak od razbucanih podnih dasaka, ulubljene bakarne cevi i žice električnih instalacija, poput presečenih vena, kako oivičavaju zidove i upiru prstom ka njemu, koji je u središtu tih iznenadnih ruševina. Iz kuhinje je dopiralo mrmljanje glasova.

Džordž je okrenuo glavu, nadajući se da će tamo zateći nekoga ko mu, do tog časa, nije bio u vidokrugu, sa salatoma od krompira na papirnom tanjiriću i urolanim komadima junećeg pečenja na krilu, pa i sa gaziranim sokom od đumbira u plastičnoj čaši. Ipak, ruševine se nisu dale. Učinilo mu

se da je viknuo, međutim, ženski glasovi u kuhinji i muški glasovi u dvorištu postojano su brujali. Ležao je na brdu od ruševina, pogleda uprtog nagore.

Drugi sprat se obrušio na njega, sa sve nedovršenom borovom stolarijom, vodovodnim cevima koje su vodile u ćorsokak (cevi koje su bile zatvorene kapicama nikada nije spojio sa lavaboom i klozet šoljom koju je nekada namerao da ugradi) i policama sa starim kaputima i kutijama sa zaboravljenim društvenim igrama, slagalicama, polomljenim igračkama i kesama s porodičnim fotografijama, od kojih su neke bile toliko stare da su bile izložene na limenim tanjirima – sve to se zajedno obrušilo na podrum, nije mogao čak ni ruku da podigne da zakloni lice.

Skoro da se preobrazio u utvaru, sazdanu ni od čega, te su drvo i metal, koturi kartona štampanog u veselim tonovima i papira (POMERI SE ŠEST POLJA NAPRED DO SIGURNE KUĆE!¹ Prabaka Nodin, uvijena u šal, ukočena, namrgođeno gleda u foto-aparat, izgleda smešno s kapom nalik humci preminulog mornara, obasutoj cvećem i mrežama), koji bi mu, u svim drugim okolnostima, smrskali kosti – pali na njega i odbili se poput filmskih rekvizita; ili on ili oni bili su replike nekadašnjih, postojećih stvari.

Evo ga: leži okružen fotografijama sa mature i starim suknenim kaputima i zarđalim alatom i novinskim isečcima, koji izveštavaju o njegovom unapređenju na mesto rukovodioca sekcije za tehničko crtanje u mesnoj srednjoj školi, zatim o postavljenju za rukovodioca savetnika, potom i o penzionisanju i ostatku života, koji je proveo radeći kao prodavac i majstor za stare satove. Oštećeni mesingani delovi satova koje je popravljao bili su razbacani na sve strane. Upravio je pogled ka štrčecim potpornim stubovima ispod

¹ Verovatno se misli na društvenu igru „Ludo”, sličnu igri „Čoveče, ne ljuti se”.

krova nad trećim spratom i ka nabijenim srebrnkastim izolacionim folijama postavljenim između. Jedan unuk ili drugi (*koji?*) još pre mnogo godina postavio je izolaciju; sada dva ili tri parčeta folije landaraju, poput oklembesjenih ružičastih vunjenih jezika.

Krov se urušio, donoseći sa sobom bujicu drveta i eksera, šmirgle, greda i izolacionog materijala. Nebesko prostranstvo se ukazalo s kumulonimbusima, što krstare plavetnilom kao flota nakovanja. Džordž je imao neki vodnjikav, nejasan osećaj, kao kad je bolesnik isteran napolje. Oblaci su prikočili, zastavili se na trenutak, da bi mu se potom strmoglavili pravo na glavu.

Sledilo ih je plavetnilo: iz visina se iscedilo u onaj haotični betonski rukavac. Zatim su se obrušile zvezde, brideći po njemu poput ornamenata rasklimanog nebeskog svoda. Konačno, stuštila se i sama mračna neobuzdana pustoš, pokrivajući tako celu gomilu, pokrivajući Džordžov sumanutu razdor.

Skoro sedamdeset godina pre Džordžove smrti, njegov otac, Hauard Aron Krozbi, izdržavao je porodicu vozeći taljige. Bila su to daščana zaprežna kola, jedan pravi kredenac postavljen na dve osovine i sa drvenim točkovima sa špicevima. Pregrade, kojih je bilo na desetine, od kojih je svaka imala ugrađenu mesinganu ručku, te su se otvarale povlačenjem savijenog kažiprsta, bile su prepune četki i laka za drvenariju, praha za pranje zuba, najlonskih čarapa, sapuna za brijanje i britvi. Bilo je tu udubljenja sa imalinom i pertlama za čizme, drškama za metle i nastavcima za metle za čišćenje. Tu se nalazila i jedna skrivena fioka, u kojoj je otac držao četiri flaše džina. Maršruta mu je većinom išla sporednim putevima, prašnjavim drumovima, što vode duboko u šume do tajanstvenih proplanaka, gde je

među piljevinom i panjevima bila smeštena brvnara i u njoj žena obučena u jednostavnu haljinu. Kose zalizane toliko da čovek pomisli da se osmehuje (što nije činila), stajala je u iskrivljenom dovratku sa repetiranom sačmaricom. Ah, ti si, Huarde. Pa, čini mi se da mi je potrebna jedna tvoja limena kofa. Tokom leta, udisao je miris vreska, pevao *Neko ljulja moj čamac iz snova*² i posmatrao monarh leptire (zažarene putere³, plamičke lepetave; sebe je doživljavao kao nekakvog pesnika) kako pristižu iz Meksika. Proleće i jesen su bili najberićetnija godišnja doba: jesen zbog toga što je narod iz nepristupačnih krajeva pravio zalihe za zimu (namirnice iz kola izlagao je na zlaćanim listovima javora), proleće jer su ti isti ljudi ostajali bez potreština često više nedelja pre nego što bi putevi postali prohodni da može da se uputi u prve pohode. Tada bi kolima prilazili kao mesečari: staklastih pogleda i proždrljivi. Povremeno se iz šuma vraćao sa narudžbinama za kovčege – za dete, za ženu umotanu u rogozinu i ukrućenu u šupi.

Krpio je. Limene šerpe, kovano gvožđe, rastopljeni lem je izlivaio, krpio licnu na osiguraču. Zaptivao živom. Ponekad bi limeni sud znao da se odbije unazad ka njemu, brujem škripavog piska, tik ispod kapka borealnih šuma. Bakreni barbet⁴, kazandžija, ipak pretežno dobošar koji svira pomoću četki i metli.

² Pesma grupe *The Ink Spots* iz 1942. godine „Someone’s rocking my dream boat”.

³ Reč je o požaru i poplavi koji su zadesili skladište mesa i mlečnih proizvoda u Viskonsinu 1991. godine. U pitanju je igra rečima, *butterfly* (engl.) – leptir, i *butter fire* (engl.) – požar putera.

⁴ Vrsta ptice koja se oglašava piskavim zvukom poput udaranja čekića o nakovanj.

Džordž je umeo da postavi armaturu i izlije temelj za kuću. Umeo je da testerije drvnu građu i zakucava grede. Umeo je da sprovede struju i postavi vodovodne cevi. Znao je da podiže pregradne zidove. Bio je vešt u postavljanju parketa i ređanju crepa na krovu. Znao je da zida ciglom. Umeo je da postavlja stakla i farba prozorska okna. Ipak, nije bio kadar da baca loptu ili prepešači mnogo više od kilometra; mrzeo je fizičke aktivnosti; čim se sa šezdeset godina dokopao prevremene penzije, nikada sebi nije dozvolio da mu puls brzo izbija, kad god je do njega bilo, pa čak i kada je bilo neminovno, činio je to jedino kad je morao da se probija kroz kakav čestar i domogne bare s pastrmkama. Nedostatak fizičke aktivnosti je, može biti, razlog što su mu, kada je imao prvu turu hemioterapije zbog tumora u predelu prepona, noge otekle kao dve mrtve foke na žalu, nakon čega su se ukrutile kao klade. Pre nego što je ostao prikovan za krevet, hodao je kao ratni veteran sa štulom, iz vremena pre savremene protetike; teturao se kao da ima dve drvene noge, čeličnim vijcima zakačene za struk. Kad bi mu žena noću u krevetu dotakla noge, preko pidžame, pomišljala je da opipava hrastovinu ili javor, te je sebe primoravala da misli na nešto drugo da bi odagnala misli o tome kako odlazi dole u njegovu radionicu u podrumu, uzima šmirgl-papir i lak, turpija mu noge i premazuje ih četkom, kao da su komad kakvog nameštaja. Jednom je naglas frknula u pokušaju da obuzda napad smeha, kad joj je u misli došlo poređenje: moj muž, trpezarijski sto. Posle joj je bilo toliko krivo da se zaplakala.

Svoje glavost nekih seljanki s kojima se Huard susretao tokom svojih dnevnih pohoda, mislio je on, ili bi pomišlio, da je ikada svesno promatrao tu stvar, razvila je u njemu nepokolebljivo, nepobitno strpljenje. Kada je firma za

proizvodnju sapuna obustavila proizvodnju linije deterdženta zarad novog sastava, a uz to i promenila izgled kutije u kojoj su prodavali sapun, Hauard je morao da istrpi rasprave koje bi brzo batalio da su kojim slučajem njegovi suparnici bili mušterije koje mu ne plaćaju.

Gde je sapun?

Ovo je sapun.

Kutija je drugačija.

Jeste, promenili su je.

Šta je falilo onoj staroj?

Ništa.

Što su je promenili?

Jer je ovaj sapun bolji.

Sapun je drugačiji?

Bolji je.

Starom ništa nije falilo.

Razume se da nije, ali ovaj je bolji.

Starom ništa nije falilo, kako onda ovaj može biti bolji?

Pa, bolje čisti.

Onaj pre je sasvim dobro čistio.

Ovaj čisti bolje – i brže.

Pa, onda ću pazariti kutiju onog običnog sapuna.

Ovo je sada običan sapun.

Ne mogu da dobijem onaj moj običan?

Ovo je običan. Ja vam jemčim.

E pa, ne sviđa mi se da isprobavam novi.

Nije nov.

Kako vi kažete, gosn' Krozbi. Kako vi kažete.

Izvin'te gospo, biće potreban još jedan peni.

Još jedan peni? Za šta?

Sapun staje jedan peni više pošto je bolji od prethodnog.

Treba da platim peni više za drugačiji sapun u plavoj kutiji? Dajte mi samo kutiju onog običnog sapuna.

Džordž je pokvareni sat pazario na kućnoj rasprodaji. Vlasnik mu je besplatno dao preštampani primerak uputstva za popravku iz osamnaestog veka. Počeo je da prčka po utrobama starih satova. Kao mehaničar, razumeo se u izdržljivost materijala, odnos zupčanika, opruga i poluga, kao i njihovo funkcionisanje uokvireno preciznim zakonima fizike. Kao Jenki na ranču na Severnoj obali⁵, znao je gde su bogati naslednici, gde dremaju i sanjare o drvenim vodenicama, kamenolomima škriļjca, telegrafskim trakama, lovu na lisice. Doznao je da bankari dobro plaćaju da njihovi nezgrapni nasledeni satovi rade. Potrošeni zub na zupčaniku za zvono mogao je da zameni bez alata. Položiš sat prednjom stranom nadole. Odrvneš šrafove; možda ih je moguće prosto izvući iz kutije od kedrovine ili orahovine, navoji su odavno postali piljevina od prašine iz kamina. Podigneš zadnji deo sata kao poklopac škrinje sa blagom. Približiš dugačku časovničarsku lupu, tik iznad ramena. Ispitaš tamni mesing. Primetiš da su zupčanici zalepljeni od prljavštine i ulja. Pogledaš plave i zelene i ljubičaste nanose metala zakovane, savijene, zapaljene. Gurneš prst u sat, mrdneš ankerad (svaki delić je propisno imenovan – anker⁶: kraj naprave, mesto gde energija curi, pršti, daje ritam). Nabiješ bliže nos; metal miriše na tanik. Pročitaš ugravirane reči: *Ezra Bloxham – 1794; Geo. E. Tiggs – 1832; Thos. Flatchbart – 1912*. Podigneš zatamnjene radove iz kućišta. Spustiš ih u amonijak. Izvadiš ih, nos ti gori, oči suze, gledaš kroz suze kako se sjaje i blistaju. Isturpijaš zube. Probušiš čaure. Napuniš opruge. Popraviš sat. Dodaš svoje ime.

⁵ Naziv za predgrađa severno od Čikaga.

⁶ Anker – sidro.

Kotlokrpa, kotlokrpa. Kot, kot, kot. Kotrljanje. Nazire se zvon šerpi i kofa. Zvon je i u ušima Hauarda Krozbiija, zvon koji se ukazao u daljini i približavao, sve dok mu se, naposletku, nije utolegao u ušima, ukopao se kao u jazbinu. Glava mu je brujala poput klatna u zvonu. Jeza se pojavila na vrhovima prstiju i jahala na talasima zvonjave, od koje mu je celo telo podrhtavalo, sve dok mu zubi nisu zaškripali, kolena počela da klecaju, te je morao da se sklupča kako se ceo ne bi raspetljao. Bila je ovo njegova *aura*, hladni oreol hemijskog naelektrisanja, koje bi ga sustiglo odmah posle napada. Hauard je imao epilepsiju. Njegova žena, Ketlin, devojačko Ketlin Blek, od porodice Blek iz Kvebeka, ali od one malene i nepokolebljive grane porodičnog stabla, rasklonila je stolice i sto i plegla ga nasred kuhinjskog poda. Capanicu borovine zavila je u maramicu i dala mu da zagrije kako ne bi progutao i pregrizao sebi jezik. Kada su napadi dolazili iznenada, samo bi mu u usta gurnula cepanicu, te se budio usta punih komadića drveta i sa ukusom piljevine, glava mu je bila poput staklene tegle pune starih ključeva i zardalih šrafova.

Kako bi se mehanizam rastavljenog časovnika ponovo sastavio, potrebno je zadnji poklopac položiti na mekanu plahu na krevetu, po mogućnosti na debelu jelensku kožu, nekoliko puta savijenu. Osovina svakog zupčanika stavljena je u odgovarajući ležaj, počevši od najvećeg zupčanika i njegovog labavog osigurača, a taj neverovatni nabijeni kornet čovečanstvu je podario gospodin Da Vinči. Nastavljajući sve do najmanjeg, zubi niza zupčanika za zvono uzupčuju se sa sledećim, sve do leptira, i sa ankeradom i pogonskim nizom, stavljaju se na pravo mesto. Dalje, časovničar uzima u obzir jedino skalamerije razrogačenih i

bajkovitih izraza; gde zupčanici idu napred-nazad, kao lenja mašina u snoviđenju. Vreme univerzuma nije moguće, prema tome, odrediti na ovaj način. Ova prefrigana i tanana naprava jedino je kadra da pokazuje vreme u fantastičnom carstvu razuzdanih duhova. Prednja platna se uzima u ruke i postavljaju se prvo gornje osovine glavnog i udarnog federa, pošto se radi o delovima koji su najveći i koje je od mnoštva delova najjednostavnije uklopiti. Nakon toga, časovničar potom podiže ovaj rasklimani sendvič od landaravih creva do nivoa očiju, stiskajući rukama obe platne, držeći, koliko je moguće, poluge i zupčanike, vodeći računa da stisak ne bude prejak (kako se poluge i vrhovi osovine ne bi oštetili), ni preslab (to bi uzrokovalo da se delimično složen sistem zupčanika i poluga rastavi na sastavne delove, koji obično odlete u prašnjave i skrivene kutke u časovničarskoj radionici, izazivajući znatne psovke i bogohuljenje). Ukoliko, pošto strpljivi časovničar uspe da ukomponuje zupčanike poluge sa dve platne, veliki zupčanik, pritisnut, škripi i cvili umesto da pevuši i prede kako samo mesing ume, potrebno je mehanizam rastaviti i mirne glave početi ispočetka, sve dok se ne doskoči vragolastoj napravi. Oživljavanje časovnika sa osnovnim nizom zupčanika je jednostavno. Sofisticiranije naprave, poput onih ukrašenih raznolikim dodacima, kao što je mehanizam sa mesečevim menama ili dvorska luda koja žonglira voćem, iziskuju beskrajno umeće i upornost. (Pisac ovih redova je, navodno, čuo za časovnik viđen u istočnoj Bohemiji, koji je nalik velikom stablu hrasta, optočenom gvožđem i mesingom oko cifara. Kako su se godišnja doba u njegovoj domovini smenjivala, grane drveta pretvarale su se

u hiljade sićušnih bakrenih listova, od kojih je svaki bio nanizan na osovinu tanku kao dlaka, i prelivao se u nijansama od emajliranozelene do metalnocrvene. Potom, začuđujućim mehanizmom unutar kutije (koja je sazdana da liči na mitske stubove za koje se nekada verovalo da podupiru Zemlju) grane su otpuštale listove da se uvijaju niz niti i rasipaju po dnu broјčanika. Ukoliko je ovakva naprava zbilja postojala, gospodin Njutn, glavom i bradom, ne bi mogao da poželi neverovatnije drvo, da ispod njega sedi.)

Iz dela *Razumni časovničar*,
Napisao časni Kener Davenport, 1783. godine.⁷

Džordž Krozbi se prisetio mnogo čega kada je umirao, ali redosledom na čiji sled nije imao uticaja. Pokušati uhvatiti smisao života, promišljati o stvarima kako je oduvek smatrao da bi čovek na kraju života učinio, značilo je biti svedok promene oblika stvari, pločica mozaika koje se vrte, vrtlože, iznova oslikavaju, u uvek prepoznatljivim nanosima boja, poznatim elementima, molekularnim jedinicama, prisnim tokovima, sada, međutim, nezavisnim od njegove volje, ukazujući mu se svaki put u obliku drukčijeg njega, kad god bi se drznuo da izvodi zaključke.

* * *

Sto šezdeset osam sati pre nego što je preminuo, ušunjabo se kroz podrumski prozor metodističke crkve u Vest Kouvu i, u Noći veštica, stao da zvoni. Čekao je u podrumu oca da dođe i išiba ga zbog tog čina. Otac se baš dobro zacerkao, lupivši šakom o butinu, pošto je Džordž zadnji deo

⁷ Radi se o izmišljenom piscu, čije ime je dobijeno spajanjem imena starog kritičara Hjuja Kenera i pisca Gaja Davenporta.

pantalona napunio listovima *Nedeljnih večernjih novosti*. Za večerom je sedeo bez reči, pribijavajući se da pogleda majku jer je bilo jedanaest sati, a u kući od oca ni traga, što je bio razlog da ih majka natera da sede za stolom i čekaju ispred hladne večere. Oženio se. Preselio. Bio je metodista, kongregacionalista, i konačno, unitarijanac. Skicirao je mašine i predavao tehničko crtanje, imao srčane udare i preživeo, sa drugovima iz tehničke škole jurcao novom trakom auto-puta pre nego što su ga otvorili, predavao matematiku, dobio diplomu, radio kao školski psiholog u srednjoj školi, svakog leta odlazio na sever da lovi mušičarenjem sa drugovima s pokera – lekarima, pandurima, nastavnicima muzičkog – kupio neispravan sat na kućnoj rasprodaji i preštampano izdanje uputstva iz osamnaestog veka o tome kako se popravljaju satovi, penzionisao se, išao na grupna putovanja po Aziji, Evropi, Africi, trideset godina popravljao satove, razmazio unuke, dobio Parkinsonovu bolest, dobio dijabetes, dobio rak, položili su ga na bolnički ležaj nasred dnevnog boravka, baš na mestu na kojem se nalazio trpezarijski sto, kojeg je bilo moguće razvući za večere tokom praznika.

Džordž sebi nikada nije dozvoljavao da zamišlja oca. S vremena na vreme, ipak, prilikom popravljanja sata, kad bi novi feder koji je stavljao u kućište olabavio i eksplodirao, posekao mu šake, povremeno čak oštetivši i one delove časovnika koji prvobitno nisu bili pokvareni, otac mu se ukazivao kako leži na podu, nogama udara stolice, nabira tepihe, lampe padaju sa stolova, glava mu udara o podne daske, zubima grize štap ili Džordžove prste. Njegova majka je živela sa njim i celom njegovom porodicom sve do svoje smrti. Povremeno, mahom tokom obroka, može biti zbog toga što se upravo u tim prilikama dešavalo da joj neko uzme reč iz usta, da je njen pokojni muž omalovaži, ostavi za trpezarijskim stolom sa sve njenom željom da

ga nema, prisećala se koliko je njegov otac bio lakomislen. Tokom doručka je prinostila ovsenu kašu ustima i, uz zapanjujuće čangrljanje, izvlačila kašiku iz čeljusti zubne proteze, te bi po pravilu kazala nešto poput: „Pesnik, nije nego! Imao je ptičiji mozak, kao svraka, gnjurac, lepetao je okolo s tim njegovim napadima”.

Međutim, Džordž je opraštao majci oprečna osećanja koja je njeno srce gajilo. Kad god je pomišljao koja osećanja su zapravo njene zajedljive tugovanke imale za cilj da uguše, ophrvale bi ga suze, te bi zastajao, gledajući preko naslova jutarnjih novina, sagnuo se i poljubio je između obrva namazanih kamforovim uljem. Nakon tog gesta bi obično kazala: „Da se nisi usudio da me tešiš. Taj čovek je za vjek i vjekova bacio senku preko mog spokoja. Prokleta budala.” Džordž se čak i zbog takvih reči osećao utešeno, njeni neprekidni molebani su je umirivali i podsećali je da je sa onim životom svršeno.

Ležeći na samrti, Džordž je ponovo pozeleo da vidi oca. Zamišljao ga je. Svaki put kada se upinjao da se usredsredi i vrati u prošlost, da kopa dublje i daleko od sadašnjeg trenutka, bol, buka, pomeranje sa jedne na drugu stranu da bi mu promenili posteljinu, otrovi koji cure iz njegovih rakom pogođenih bubrega u krv koja se zgušnjava i tamni, vraćali su ga njegovom izanđalom telu i pomućenom umu.

Jednog popodneva, proleće pre smrti, kada mu se bolest utolegla, Džordž je odlučio da uspomene i anegdote iz svog života diktira u diktafon. Žena je izašla u kupovinu, te je odneo diktafon do radnog stola u podrumu. Otvorio je vrata između radionice i prostorije sa alatom. U prostoriji sa alatom nalazio se šporet, između stone bušilice i struga. Zgužvao je neke stare novine i ubacio ih u šporet, zajedno s tri cepanice sa gomile drva koju je držao u udaljenom uglu

prostorije, blizu vrata na pregradnom zidu. Zapalio je vatru i podesio sulundar, u nadi da će ugrejati betonsku hladnoću podruma. Vratio se do stola u radionici. Jeftin mikrofon je bio utaknut u diktafon, nije hteo da stoji u uspravnom položaju na zakačaljki oko njega. Zakačaljka je bila toliko tanka da je, zbog uvrnutog kabla kojim su bili spojeni mikrofon i diktafon, neprestano iskakala. Džordž je pokušao da kabl ispravi, mikrofon, uprkos tome, nije hteo da stoji uspravno, stoga ga je prosto spustio na diktafon. Dugmad diktafona je bilo teško pritisnuti, trebalo je uložiti znatnu snagu da se uključi. Svako dugme je bilo označeno nekakvim zagonetnim skraćenicama na nalepnicama, te je morao da ih isproba pre nego što je bio siguran da je pronašao ispravan postupak snimanja glasa. Kasetu u diktafonu imala je bledoružičastu etiketu, na kojoj je bilo ispisano *Early Blues Compilation, Copyright Hal Broughton, Jaw Creek, Pennsylvania*. Džordž se setio da su on i žena tu kasetu kupili na jednom od predavanja koja su pohađali na Koledžu Elderhostel jednog leta pre mnogo godina. Kada je prvo pritisnuo dugme *PLAY*, muški glas, tanušan i udaljen, lelekao je o psu iz pakla koji mu se isprečio na putu⁸. Umesto da premota kasetu, Džordž je pomislio da bi ova žalopojka mogla biti dobar uvod u njegovu priču, te je samo nastavio da govori. Skrštenih ruku, koje je spustio na sto, nagnuo se ka mikrofonu, kao da odgovara na pitanja na saslušanju pred sudijom. Otpočeo je zvaničnim tonom: Zovem se Džordž Vašington Krozbi. Rođen sam u Vest Kouvuu, država Mejn, godine 1915. Preselio sam se u Enon u Masačusetsu 1936. godine. I tako redom. Nakon tih opštih podataka, shvatio je da mu na pamet padaju jedino tričarije i neke pomalo opscene anegdote koje bi ispričao,

⁸ Radi se o pesmi Roberta Džonsona „Hellhound on my trail” iz 1937. godine.

Pol Harding
**SATNI MEHANIZAM
SAMOĆE**

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura i korektura
Vesna Crepuljarević

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-550-8

Tiraž
1000 primeraka

Beograd, 2024.

Izdavač / Štampa / Plasman: **DERETA d.o.o.**, Vladimira Rolovića 94a,
11030 Beograd, tel./faks: 011.23.99.077; 23.99.078, **www.dereta.rs**
KNJIŽARA DERETA, Knez Mihailova 46, Beograd, tel.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.111(73)-31

ХАРДИНГ, Пол, 1967–

Satni mehanizam samoće / Pol Harding ; prevod sa engleskog Nataša Gatalica. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2024 (Beograd : Dereta). – 156 str. ; 21 cm

Prevod dela: Tinkers / Paul Harding. – Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-550-8

COBISS.SR-ID 148450057